

ВЈЕЖБА ε'. Αναλнзирαј и преведи: α' Αἱ Ἀθῆναῖ ἐπωνυμίᾱν ἔχουσῖν ἀπὸ Ἀθηνᾶς τῆς θεᾶς. β' Θαλῆν μὲν ἐπὶ τῆ σοφίᾳ θαυμάζομεν, Ἀπελλῆν δὲ ἐπὶ τῆ γραφικῆ. γ' Οἱ ναῦταῖ τῷ βορρῶ θύουσῖν. δ' Ἐρμῆν τῆς παλαιστραῶς εὔρετῆν λέγουσῖν.

Г р а д и в о : промјена контрактних именица ā-основа мушког и женског рода (GGJ, §107-110).

П о ј а в е : **парафраза** грч. ἐπωνυμίᾱν ἔχειν ἀπὸ, тј. лат. *nomen ducere a* и срп. *звати се по; два акузатива*, тј. акузатив објекта са акизативом предиката, у Ἐρμῆν εὔρετῆν λέγουσῖν, што се на латински преводи такође помоћу два акузатива (*Mercurium inventorem dicunt*) а на српски помоћу акузатива и инструментала (*Хермеса називају изумитељем*).

А н а л и з а : **Именице**: Ἀθῆναῖ – nom fpl, Ἀθῆναι *Athēnae*, Атина; Ἀθηνᾶς – gen fsg, Ἀθηνᾶ *Athēna*, Атина; Ἀπελλῆν – acc msg, Ἀπελλῆς *Apelles*, Апел; βορρῶ – dat msg, βορρᾶς *boreas*, бора, сјеверни вјетар; γραφικῆ – dat fsg, γραφικῆ *ars pingendi*, сликање, сликарство; ἐπωνυμίᾱν – acc fsg, ἐπωνυμίᾱ *nomen*, име; εὔρετῆν – acc msg, εὔρετης *inventor*, изумитељ; Ἐρμῆν – acc msg, Ἐρμῆς *Mercurius*, Хермес; Θαλῆν – acc msg, Θαλῆς *Thales*, Талес; θεᾶς – gen fsg, θεᾶ *dea*, богиња; ναῦταῖ – nom mpl, ναῦτης *nauta*, морнар; παλαιστραῶς – gen fsg, παλαιστρᾶ *palaestra*, палестра; σοφίᾳ – dat fsg, σοφία *sapientia*, мудрост. **Члан**: αἱ – nom fpl, ἡ; οἱ – nom mpl, ὁ; τῆ – dat fsg, ἡ; τῆς – gen fsg, ἡ; τῷ – dat msg, ὁ. **Глаголи**: ἔχουσῖν – 3pl ind praes act, ἔχω *habeo*, имати; θαυμάζομεν – 1pl ind praes act, θαυμάζω *miror*, дивити се; θύουσι(ν) – 3pl ind praes act, θύω *sacra facio*, приностити жртве, жртвовати; λέγουσι(ν) – 3pl ind praes act, λέγω *dico*, казати, звати, називати. **Предлози**: ἀπὸ – + gen, а, од; ἐπὶ – + dat, об, causā, gratiā, због, ради. **Рецце**: μὲν ... δὲ – $\emptyset$ ... vero, $\emptyset$ ... a.

Т r a n s l a t i o : **i.** *Athēnae nomen ducunt a dea Athēna.* **ii.** *Thalem (Thalētem) sapientiae, Apellem vero pingendi causā mirāmur.* **iii.** *Nautae sacra boreae faciunt.* **iv.** *Mercurium palaestrae inventorem dicunt.*

П р е в о д : **1.** Атина зове се по богињи Атени. **2.** Талесу се дивимо због мудрости, а Апелу због сликања. **3.** Морнари приносе жртве сјеверном вјетру. **4.** Хермеса називају изумитељем палестре.

ВЈЕЖБА ζ'. Αναλнзирαј и преведи: ΑΘΗΝΑΙ, ΣΠΑΡΤΗ, ΘΗΒΑΙ. Ἀθῆναῖ εἰσῖν ἐν τῆ Ἀττικῆ καὶ Σπάρτη ἐν τῆ Λακωνικῆ καὶ Θῆβαι ἐν τῆ Βοιωτίᾳ. Αἱ Μοῦσαῖ καὶ αἱ τέχναῖ εἰσῖν ἐν τιμῆ ἐν ταῖς Ἀθῆναις, ἀλλ' οὐκ ἐν ταῖς Θῆβαις. Ἡ δὲ Σπάρτη τῆ ἀνδρεία καὶ τῆ πειθαρχία καὶ τῆ καρτερία διαφέρει, καὶ θαυμάζομεν τὴν Λεωνίδου τελευτῆν ἐν ταῖς Θερμοπόλαις. Αἱ δὲ Πελοπίδου καὶ Ἐπαμεινώνδου νικάῖ φέρουσι Θῆβαις δόξαν καὶ τιμῆν.

П о ј а в е : **ениза**, у Ἀθῆναῖ εἰσῖν; **ортотонација енклитике**, у τέχναῖ εἰσῖν; **парафраза** грч. εἶναι ἐν τιμῆ, тј. лат. *in honore haberi* и срп. *бити на цијени*; **датив начина** (*dativus modi*), у грч. τῆ ἀνδρεία, τῆ πειθαρχία и τῆ καρτερία, који се на латински преводи аблативом (*virtute, oboedientia, patientia*) а на српски инструменталом (*храброшћу, послушношћу, устрајношћу*); **рекција** грч. гл. θαυμάζω (+acc) и лат. *miror* (+acc) која се разликује од рекције срп. гл. *diviti se* (+dat).

А н а л и з а : **Именице**: Ἀθῆναῖ – nom fpl, Ἀθῆναι *Athēnae*, Атина; Ἀθῆναις – dat fpl, Ἀθῆναι *Athēnae*, Атина; ἀνδρεία – dat fsg, ἀνδρεία *virtus*, мужевност, храброст; Ἀττικῆ – dat fsg, Ἀττικῆ *Attica*, Атика; Βοιωτίᾳ – dat fsg, Βοιωτία *Boeotia*, Беотија; δόξαν – acc fsg, δόξα *fama, gloria, laus, глас, чужење, слава*; Ἐπαμεινώνδου – gen msg, Ἐπαμεινώνδης *Epanionidas*, Епаминода; Θερμοπόλαις – dat fpl, Θερμοπόλαι *Thermopylae*, Термопиле; Θῆβαι – nom fpl, Θῆβαι *Thebae*, Теба; Θῆβαις – dat fpl, Θῆβαι *Thebae*, Теба; καρτερία – dat fsg, καρτερία *patientia*, устрајност, уздржљивост; Λακωνικῆ – dat fsg, Λακωνική *Laconica*, Лаконика; Λεωνίδου – gen msg, Λεωνίδης *Leonidas*, Леонидас; Μοῦσαῖ – nom fpl, Μοῦσα *Musa*, Муза; νικάῖ – nom fpl, νίκη *victoria*, побједа; πειθαρχία – dat fsg, πειθαρχία *oboedientia*, послушност; Πελοπίδου – gen msg, Πελοπίδης *Pelopidas*, Πελοпида; Σпάρτη – nom fsg, Σпάρτη *Sparta*, Спарта; τελευτῆν – acc fsg, τελευτή *finis, mors, свршетак, смрт*; τέχναῖ – nom fpl, τέχνη *ars*, умијење, занат; τιμῆ – dat fsg, τιμή *honor, част*; τιμῆν – acc fsg, τιμή *honor, част*. **Члан**: αἱ – nom fpl, ἡ; ταῖς – dat fpl, ἡ; τῆ – dat fsg, ἡ; τῆν – acc fsg, ἡ. **Глаголи**: διαφέρει – 3sg ind praes act, διαφέρω *diffēro*, разликовати се; εἰσι(ν) – 3pl ind praes act, εἰμι *sum*, бити; θαυμάζομεν – 1pl ind praes act, θαυμάζω *miror*, дивити се; φέρουσι(ν)

– 3pl ind praes act, φέρω *fero*, *носити, доносити*. Предлози: *ἐν* – + dat, *in, у*. Везници: *ἀλλά* – *sed, at, али, него; και* – *et, и*. Речце: *δέ* – *vero, а; οὐ* – *non, не*.

T r a n s l a t i o: ATHENAE, SPARTA, THEBAE. *Athēnae in Attica sunt, Sparta in Laconica, Thebae in Boeotia. Musae & artes in honore habentur Athenis, haud vero Thebis. Sparta autem virtute oboedientiaque patientiaque differt & Leonidae in Thermopylis mortem miramur. Epaminonda Pelopidaeque victoriae Thebis famam & honorem ferunt.*

Превод: АТИНА, СПАРТА, ТЕБА. Атина је у Атици, Спарта у Лаконици, Теба у Беотији. Музе и умијећа на цијени су Атини, али не (и) у Теби. Спарта се пак разликује храброшћу, послушношћу и устрајношћу, и (sc. ми) се дивимо Ленидиној смрти у Термопалима. Побојде Епаминонде и Пелопиде (Епаминондине и Пелопидине побојде) доносе Теби чувење и част.

ВЈЕЖБА 2. Μετάφραζε: 1. Спарτανци строго васпитавају младиће. 2. Војнику доликује храброст, а ученику марљивост. 3. Плодност земље повећава благостање грађана. 4. Извори онајвише избијају из земље. 5. Дужност ученика је да марљиво учи. 6. У Атини нарочито поштују богињу Атину. 7. Грађани се диве храбрости војника.

Анализа: Именице: Атина – Ἀθηνᾶ; Атина – Ἀθῆναι; благостање – εὐδαιμονία; богиња – θεά; војник – στρατιώτης; грађанин – πολίτης; земља – γῆ; извор – πηγή; марљивост – φιλεργία; младић – νεανίας; плодност – εὐφορία; Спартанац – Σπαρτιάτης; ученик – μαθητής; храброст – ἀνδρεία. Глаголи: бити – εἶμι; васпитавати – παιδεύω; дивити се – θαυμάζω; доликовати – πρέπει; избијати – ἀνατέλλω; повећавати – αὐξάνω; учити – μανθάνω. Прилози: марљиво – σπουδαίως; нарочито – διαφερόντως; онајвише – μάλιστα; строго – ἰσχυρῶς. Предлози: из – ἐκ; у – ἐν. Речце: ο ... α – μέν ... δέ.

Μεταφρασις: α' Οἱ Σπαρτιάται ἰσχυρῶς παιδεύουσι τοὺς νεανίας. β' Τῷ μὲν στρατιώτῃ πρέπει ἢ ἀνδρεία, τῷ δὲ μαθητῇ ἢ φιλεργία. γ' Ἡ τῆς γῆς εὐφορία αὐξάνει τὴν τῶν πολιτῶν εὐδαιμονίαν. δ' Αἱ πηγαὶ μάλιστα ἐκ τῆς γῆς ἀνατέλλουσιν. ε' Τοῦ μαθητοῦ ἐστὶ σπουδαίως μανθάνειν. (Ποјава: *енклиза*, у маθητοῦ ἐστίν; *парафраза* грч. τοῦ μαθητοῦ ἐστίν +inf (= лат. *discipūli est +inf*), тј. срп. *дужност је ученика да*.) ζ' Ἐν ταῖς Ἀθήναις διαφερόντως θεραπεύουσιν Ἀθηνᾶν τὴν θεάν. ζ' Οἱ πολῖται θαυμάζουσι τὴν τῶν στρατιωτῶν ἀνδρείαν.